

SZÉKESFEHÉRVÁR

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Nádor-utca 7.
TELEFON-SZÁM: 110.
Hirdetéseik és előzetési pénzek a kiadóhivatalba küldendők.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos

FENYES LÁSZLÓ.

Előfizetési árak:
Egy évre 16 Kor. — Fél évre 8 K. — Negyedévre 4 K.
Egyes szám ára: 10 fillér.
A lap megjelenik: Hétfőn, szerdán és szombaton este 6 órakor.

A bakonyársarkányi darázsfaszek.

A „Moórvidéki Takarékpénztár”-nak szombati számunkban leközölt hosszu nyilatkozata váratlan oldalról világítja meg a bakonyársarkányi darázsfaszeket, a honnan Dallmann József plébános ur kegyes reverendába öltözvény olyan sunyi módon rottott neki a régi pénzintézetnek s olyan ügyes ázárkedéssel vágta zsebre a népért való munkodésének eredményét: a sürű bakosokat.

Teljesse tárgyilagosság akarrván lenni: nem vesztik tudomásul a takarékpénztár igazgatóságának önmaga mellett fölhozott érveit. Ez ő reájuk tartozik, az érvek lehetnek meggyőzőek, de nem megdöntésetlen bizonyítékok. Mi a hosszu nyilatkozatnak csak azzal a részével akarunk most foglalkozni, a mely bizonyítékokat, száraz adatokat, számmal ellátott aktákat tartalmaz.

Negatív dolgot bizonyítani bajos lenne, pozitív állítást azonban bizonyítani lehet és kell. Azt, hogy a „Moórvidéki Takarékpénztár” közbelpése nem rosszindulatú volt, maga a „Moórvidéki takarékpénztár” alig bizonyíthatná, azt tenni Dallmann Józsefnek és a F. N.-nak állott volna módjában, ámdé, hogy Dallmann József ur uzsoraskodott a néppel, ezt állítja a „Moórvidéki Takarékpénztár” igazgatósága s ezt bizonyítja is.

Hogyan, hát a szent-ember, a nép nemesszívű barátja: Teller József zsellerviskójtát megveszi 20 pengő forintokért s nem adja oda Tellernek annyitért, hanem eladja másnak 100 forintért? Ez az a nagy népbártság? Hiszen, kérjük hálamosan szeretettel, ha ezt egy mármoroslegyészidő szatócs teszi, mi magunk azt mondjuk: hucczut uzsorás, rendszabályokat kell ellene alkalmazni. Pedig ez tény, ott van a száraz, gyilkoló meggyőzés, a bizonyíték: „Lásd a moóri kir. bíróság, mint tkkvi hatóságnál 588/tk. 84 és 71/86 tk. sz. alatt fekvő iratokat”. Az egyik irat a vétel bizonyossága, a másik az eladásé. Nem lehet ellene védekezni.

Da ha csak egyszer, vagy kétszer történék ez meg, azt mondanánk: no igen, a szegény embert elkellett árverezni s a plébános ur csak azért vette meg s adta el később ötösörös áron a viskót, hogy ha már 600%-ot kell nyerni valakinek a népen, hát az keresztény katolikus plébános legyen, a ki jó példával akar előjárni: hogyan ástak a zsidók.

Hanem az a baj, hogy a moóri kir. bíróság, mint teletkónyi hatóságnál átkozott módon sok ilyen csunya szám van. Az ördög tudja, hogy miért tartják őket ilyen reudbe. És aztán olyan a takarékpénztár igazgatóságának olyan száraz, sivár stulya van. Sammitéle jámbor erkölcsöt, a népért halni vágyó, főrben dobogó szívet nem emleget, hanem csak ridegen holmi statisztikai kivonatot közöl. Miközben Dallmann József ur és társai vezették a bakony-sarkányi és kethelyi népet: 1891-től 1895-ig, tehát 5 évig 88 esetben volt bakony-sarkányi ingatlanra árverés elren-

delve, mi alatt pedig a mi kezeink közt van a nép: ten-át *hét esteendő alatt 9*, mondó kilenc esetben Az az állítás tehát, mintha mi nyakló nélkül árvereztetnők és koldusbotra juttatnánk a népet — mondják a takarékpénztár igazgatói — nem felel meg a valóságnak. Egészen ilyen szárazon, a statisztikai kivonattal bizonyítva mondják, semmi poezia, oratóri hang, igaz, nincsen benne. Ha nem úgy lenne, ha valótlanul mondtó volna a takarékpénztár, tessék elő rukkolni a kir. bíróság, mint teletkónyi hatóság számaival, miként azt Dallmann József plébános illető állításkor a takarékpénztár teszi.

Mert ez a baj, hogy ezt teszi. Lát-szik, hogy nincs bennük semmi a derék historial csaszárból, a ki palástjával fötte el a megbotlót. Ilyenek ezek az emberek. A helyett, hogy emberségesen magukra vennék a nép-csaló titlust, hát még felállnak s harminezegy hivatalos akta számmal bizonygatják, hogy Dallmann József tizezshárom esetben 9000 forintot vett szegény néptől elárverezett ingatlanokat s azt — egy részt még meg is tartva magának — 17000 forintot adta el. Nyilván úgy gondolkoznak ezek a sivár lókú emberek, hogy papnak a ki vizet prédikál: nem szabad bort inni. A ki másról állítja, hogy zsarolja a népet, annak magának, különösen ha pap, ha lelkipásztor, nem szabad azt tényleg meg is tenni. Hiába, csendar a világ, kivessznek a jámbor erkölcsök, hogy ilyen felfogások uralkodnak az emberek közt.

Arról a 10 forintos rapidírójól nem is szólnuk, valamint arról az uzsora kötvényről, a melyben Dallmann plébános ur kikötötte magának, hogy ha az adós egy részlettel poutos időben be nem számolna: a már befizetett 340 forint is, meg a föld is Dallmann uré marad.

De elég volt Dallmann urról és a néppárti sajtó orgánium informátorairól, a kik a nép iránt való szeretetet olyan hasznonan tudják értékesíteni s a kik a közérkölségeit, a tisztességet magukra részére oly hetvenkedve sajátították ki. Vagy talán azt is árverésen vették meg?

Azért szólalunk fel, azért rántottuk le a leplet a „Moórvidéki Takarékpénztár” nyomán a szájhóskról, hogy toroktura forraszuk a sok pocskondiázást, a mely lyel a jámborság nevében olyan könnyelműen dobálódnak s a melyet, úgy rejtetnek, angyali céljaik elérésére gyakorolnak. Az egyik azért teszi, mert vége a jó időeknek: nem lehet olecsón többé árverésen földet venni, a másik mert karriert akar csinálni s minthogy ezse, tehetsége és igazi keresztény lelke nincsen hozzá, csak ez az egy mód kiálkózik reá.

Rendes körtlmények között nem volna szükség hozzá tenni, hogy a magyar katolikus klérus, hála Istennek nemcsak Dallmann Józsefektől és rossz hiszeműen piskolodó cikkekkel író hecc kaplánoktól len. (Lásd a F. N. 1895 május 11. vagy 13-án leközölt nyilatkozat ügyét.) Szomora lenne, de lehetlenség is. A magyar katolikus klérus tagjainak többsége, azokban a

falvakban csakugyan szent missiót teljesítő plébánosok és komoly segédlelkészek lehetetlen, hogy maguk is urondorva ne forduljanak el a hitélet szentségéből kufárságot űző reverendás alakoktól. De mint legtöbb esetben, míg ők csöndesen, szerényen s áldást hitöben végzik kulturát terjesztő hivatásukat, addig a lármások lebegnek csak mindig a nép szeme előtt, mindenáron feltűnő.

Mig aztán meg nem botlanak a kir. bíróság, mint teletkónyi hatóság, ha szükséges lesz, majd a btk. §-ának számaiban.

Véres éjszaka.

— A rendőrségről és a vasárnapi verekedésekről. —

A főváros rendőri kronikája sem olyan gazdag véres verekedésekben, mint Székesfehérvár szab. kir. városé és hétről-hétre beszámolván a kiderült esetekről, még legalább ugyanannyia a száma azoknak a bicskázásoknak, a melyeknek hősei jónak látszó csöndösen s panasza hang nélkül viselni a kölcsönbe kapott bugyi-szurkot és vágásokat. Az állapotot lassan ado fájulnak el, hogy este 9 óra után semmiféle jótét lélek a városban, ha csak nem a Nador-utczán, kint nem járhat.

A csöndes társadalmi élet, a mi Székesfehérváron van, már rég megszokottá tette klímében, hogy vasárnap napnyugta után mindenkéi óvakodik mellék utcáiban járkalni, de a közbiztonság ilyen-ólyan rendezése telán mégsem mondható egészen helyesnek s ha másért nem: az orvosiok, a kiket éjelenke gyakran szólt hivatásuk a város külső részeiben, szükségesnek találjuk szóvá tenni a miserabilis állapotokat. Elvégre csakugyan képzalhetetlen, hogy a dolgon segíteni ne lehessen.

Az elmúlt éjjel nem kevesebb, mint öt helyen volt véres csata az utcákon s az egyik helyütt a rendőroket is megátmadták, úgy hogy ezek kardjukat voltak kénytelenek használni.

A budai-uton háromnegyed 11 órakor volt véres verekedés, a mely fortály-óra számára tartott. Végre Tóth József és Molnár János rendőroket árkerétek a helyszínrre s megkísérletek a csatárokat szétválasztani. E közben néhányan az utcáira mentek ki, idegen helyről is jött néhány duhaj legény s a rendőroket oda siettek. Látták, hogy Szabó Ignác és Strauss Jenő már több helyütt véresnek s közbűk menve, omlásra szorították fel a tiz-tizenkét főből álló harcos csapatot. Ifjú Szabó Ignác, Szalai Pál, Lovási Nagy István és Mikó István ekkor a rendőroketek etek a Szabó Ignác és Lovási dorongokkal ütésük meg Tóth József rendőrt. A rendőrok erre kardot rántottak s Tóth Szabó Ignácot fején súlyosan megsebesítette, úgy hogy azt a vér elborította s be kellett szállítani a Szent-György Kórházba. A rendőroknak meg ezután is vesélyes volt a helyzet s Wánek Antalnak, a túzóltó tanjai inspektoros parancsnoknak kellett védelmétre sietni.

Egy negyed 11 órakor Kiss Sándor és Szilasi István földmivessé teljesen részeg állapotban és véres ruhában állítottak be a rendőrséghoz, hogy őket a Megyeháttérben megátmadták és megszurkálták. Szilasiának az egész karján vónni végig egy irtózatós vágás. Hogy kik a tettesek, részegok lévén, nem tudják megmondani. Ely abban az időben arra járt megyei hivatalnok azt írta ma a rendőrségnek, hogy az éjjel látta, a mint katonák meg-

támadtak néhány embert a Magyarórára. Talán ezek lehetnek.

Este 8 óra tájában a Csákvári sorompónál is nagy verekedés volt legények és uhánus katonák közt. A legények azután elmenekültek s ekkor a katonák a jórésztöknek estek neki a kik furcsa menekültek be a házakba, de néhányat így is megölték. A közbűnség körülöli egy ember telefonozni akart a rendőrségre, de Weisz Jakab nem engedte át a telefonját azt mondva, hogy vasárnap nem szabad boltoit nyitni.

Többen jelentették ma nekünk, hogy a Sas-utczában is verekedés volt az éjjel a még az arhaladó kocsit is megállítani akarták. A *bonnuli botfalval fogta fel a red mért csapásokat.* A rendőrség erről semmit nem is tud, mert hiszen a közbűnség téve meg panaszkodni. Egy esomó ciátum jár vele s eredmény a szuhancok bosszútartásán, a rendőrök elégtelensége miatt a legrikább esetben van.

Végre az Öreg-utczában is volt verekedés és hogy ez súlyosabb eredmény nélkül végződött: a véletlennek és Seidl József rendőrnek tudható be Papp János és Kálmán György Öreg-utczai lakosok verekedtek össze a Szalay-féle korszamban. Pap volt a vesztés és akkor dühösen korszamban, feleségével együtt kaszárt ragadva rohant vissza a korszambá, Seidl József éppen akkor tartott hazafelé s meglátva a képpököl kikelt embereket, utának ment. Eppen akkor ragadta meg Pappot, mikor ez hátulról Kálmán felé akart ujtani kaszájával. A dologból általános verekedés lett s Seidl rendő Nagy György temetőből és Payer Andrással segítségével tudta csak leteperni a többek által védett dőhögött. A verekedésben résztvevők közül Virág József, Takács András és Molnár Antalt a rendőrség szintén letartóztatta.

Hát mi egy gondolkij, hogy még sem helyes az ilyen folyton megújuló s igen gyakran bünességekkel végződő botránjakat megittirni. A rendőrséget csakért alig vagynak képesek megittirni: a létszám nevétségesezőkij volta és rosszul fizetésesége folytán. A városi vezetőségnek még is réz kellene magát számi, hogy a közbűnségek újgát rendezés, ha a Pénzes Inrának így jó is az állkap. Nem okvetlenül szükséges a Pénzes Inrék köveit hajhászni és semmi talán nem kell ahhoz, hogy valaki helyes: Szekeséshérvári városának mincs rendőrsége, hanem csak kézbéssítő hajhászsága.

H I R L E K.

— **Hir Eötvös Balintról.** Eötvös Balint, a vaáli kerület orsz. képviselőjéről (1), a kinek piszkos felmeicéről már több ízben megemlékeztünk, most az „Erzsébet falvai közlöny”-ben olvassuk a következőket:

— „Tömeges peries. A volt koronakamarékot, melynek szesz ingoságait nemrégiben árverészték el, a széhrőssa minden irányból perlik a becsapott hitelezők. Perii eszenkijál azt a szégeny népet is a környékben levő majdnem minden penzintézet, akik bár a koronakamaréknál elhelyezett váltókat kikélték ugyan, de vissza nem kapták, mert azok a volt érdek igazgatók által a vidék takaréknál eladóssítottattak. Többen *büntéjki fel-jelentés* is tettek az igazgatók ellen a kir. törvényesnek, mely igazgatók közt Eötvös Balint ország. képviselőnek, mihalet a képviselőháza megújult, mentelmi jogának felhasználását gyojlik kérn.”

Nem Eötvös Balinton, a függetlenségi párt, a vaáli kerület függetlenségi választóin csodálkozunk, hogy Eötvös Balint még mindig helyet foglalhat az országgyűlés tagjai között.

— **Transylvánia.** Néhány hét óta egy új biztosítói társaság, a „Transylvánia biztosítói szövetkezet” ottót tanázt Szekeséshérvárról, főgöngyökéget létesíten. Mikor a főgöngyökésség hirdetését közzétette és körleveleit szétküldözgette, a Szekeséshérvári Hírlap több cikkben ismertette a Transylvánia dakoromán eredetű, óva intvén a magyar közönséget, hogy a nagyhangu, de aljapiban magyar ellenséges cé-

lokát szolgáló biztosítási szövetkezetnek feljón. A cikkek sohelem lépték át a jogos kritika határát s teljesen objektívek voltak, személyt nemcsak hogy nem sértvén, de nem is említett, sőt azt is előre kijelentette a cikkíró, hogy nem személylyel, csupán a Transylvánia-va, annak ügyeiv-ől óhajti foglalkozni. Egedy Sándor, a „Transylvánia” főgöngyöke erre a „Fejérmegyei Napló” nyíltérében rendkívül éles hangon támadt a cikkíróra, személyében sértgetve azt. Tóth Alén, a ki a „Szekeséshérvári Hírlap” cikkétt írta, a sértő nyilatkozat folytán lovasig uton vonta kérdőre Egedy Sándort. A mindkét fél részéről való megbízottak erre tegnap az alább következő jegyzőkönyvet vetétek fel:

Jegyzőkönyv.

Felvetétt 1902 aug. 3-án a Tóvárosi-kör helyiségében Szekeséshérvárról.

Jelen voltak az alulírottak.

Tóth Alén megbízottai lovasig elégtételt kérnek felik nevében és annak részéről Egedy Sándortól, illetve annak megbízottaitól, a Fejérmegyei Napló 1902 jul. 31-iki számában megjelent nyíltéri nyilatkozatért.

Egedy Sándor megbízottai nyilatkozatjál felük nevében, hogy hajlandók lovasig elégtételt adni, mielőtt azonban ajánlatukat megtegnék, azt a kérészt intézik Tóth Alén megbízottaihoz: vajjon a „Szekeséshérvári Hírlap” 1902 jul. 30-iki számában megjelent, s Tóth Alén úr által írt „Transylvánia. Intelem a magyar közönséghöz” című cikk Egedy Sándor személyére vonatkozik-e, vagy atól függetlenül a Transylvániára?

Tóth Alén megbízottai válaszul kijelentik, hogy a cikk, mint annak minden sorából az kitétnik, a Transylvániáról szól.

Egedy Sándor megbízottai erre kijelentik, hogy miután Egedy Sándor nyilatkozata az ő félreértésén alapult, azt teljes terjedelmében visszavonja, kéri nyilatkozatát meg nem történetnek tekinteni s a félbét sajnálkozását fejezi ki.

Felük megállapodnak abban, — Tóth Alén megbízottai óhajára, — hogy a jelen jegyzőkönyvet Egedy Sándor a Fejérmegyei Napló Nyíltérében, az 1902. aug. 5-én megjelent számában közzéteszi.

Ezzel az újgvet a felek befejezettnék tekintik. Kmtt.

Dr. Holly Géza Pényes László
Zsigray Sándor Kékessy László
mint Egedy Sándor mint Tóth Alén
megbízottai. megbízottai.

— **A sárréti lövésznyen történt botrány ügyében** a rendőrség most folytatja a tanukihallgatásokat. Eddig *Kulhy Flópr* kapitány hat tanuval vett fel jegyzőkönyvet s ugyan annyit hallgat ki holnap, azután átteszi az iratokat a szolgabírósházához, a szabad-battyáni tanuk kihallgatása czéljából. Ha onnan az akták visszakerülnék, teszik át az újgvet, a panasz kiadórtében az uhánlus ezred-parancsnoksághoz. A mint értesülünk *Courard* Vilmos főhadnagy már maga kérte a 12-ik erredtől való áthelyezését, azt hisszük azonban, hogy ez a megtorlásnak utját nem állhatja.

— **Gyermekből Bodajkon.** *Jezzenszky* Lajos bodajki gyögyszerezés e hó 9-én gyermekéből rendezett. A meghívó szövege a következő:

Kedves gyermekem! Bodajkon, 1902. évi augusztus hó 9-én, szombaton, kedvesülően idő este 10-én, vasárnap, a firdőháznál levő kertben gyermekéből les. Ezen mulatságra minden tőgedet szeretettel meghívjuk, tudatom, veled, hogy a jelzett napon d. u. 6 órától este 9 óráig ti lesztek az urak. Lesz ott sőtahangverseny, tánc, koncert, szavalat, szépség, visító stb. stb. verseny, jutalmak és díjakkal és sok más látni és nevetni való. Hozzatok hát el e napon kedves szüleitetek és a hozzátok tartozókat! Kezdele a mulatságnak d. n. 6 órákor. Belépődj, zene stb. költségök fedezésére személyenkint 50 fillér. Eljöttök!

Üdvözölj igaz pujtásokat a Patikárius házási.

— **A moóri régi lovarda.** A „Moór és Vidék” írja a következőket: A moóri „Reitschul-nak mult hétfőn d. e. 10 órákor feltáratnak kapui

és egy serog ur ember vonult be. A szégeny „Reitschul” néman halgatta, mint aludnak a bérre. Merics, szekeséshérvári pénzügyigazgató helyettes, p. n. tandósa vezette az árverést. Milyen meglehetőve, halk autógog hangon jelezte, hogy li mennyit ígért. Csak a hozzá legközelebb állók hallhaták, mikor a 10 percznyi záros időt kitezte, így történhetett csak, hogy a hozzássis lovasig iskola épült talkével együtt a 20000 korona beáró arad, 16720 koronátt adott el. A Moórvidéki Takarékpénztár az árverés megtartása ellen a pénzügyminisiteriumnál elterjesztést tett azért, mert az árverések nyilvánosság tekintetében bevett szabályt megsértették. Ezen alapján új árverést kér. Mint értesülünk, többen azért nem mentek el az árverésre, mert az „árverési hirdetmény”-ben szó sem volt arról, hogy a lovardát a becsarón aól is eladják. A vén „Reitschul, minden eseményéggé leszámlolt, tehát nyugodtan várhatja a további fejleményeket.

— **Dalnok verseny.** Elénk érdeklődés mellett folyt le ma délelőtt 10 órákor a székeségyházban a lovasig kántor választása dalnok verseny. A bírák elnöke: a városi magistrátus, ólán *Havancsek* József kir. tan. polgármesterrel az elő pad-sorokban foglalt helyei, míg szakértőjükr dr. *Kneiff* Ferenc székeségyházi karnagy a versenyzőkkel a chóruson volt. Jelen volt a templomban *Károly* János cz. püspök, apfikanonok is és a káptalan, valamint a klerus számos tagja. Először mindenik versenyző orgona játéka mutatta be, ezután egy saját maga által választott, végül a nyugolamba készült *Vogl* kántor által elétezt egyházi éneket adott elő. Orgona játéka egyeknek se üti meg a szükséges mértéket, meg *Gadl* Pál a legképzettebb közülök. Nagyobb érdeklődés volt az ének eredmény iránt *Elősnál Balogh* Sándor pázmándi kántortanító ült az orgona elő. Elég erőes hang anyag, voltaképpen tenor-banító, de erősen gutturális és általán kevéssé képzett. Lyrai tenor *Gadl* Pál Brassóbol. Kis terjedelmű, áható erő nélkül való, de különben képzett hang lenne, ha lélegzetvétele jó volna. A hallgató közönséget az általa a „Bolond”-ból választott „Oh eziz anyám” szép melódijával megveszteték. Végül *Schmüll* Zeigmond török-bálinti kántor tanító fejezte be a dalnokversenyt a szemes, magas baritonjával még leginkább teteszt. Tekintve azonban, hogy a kántornak egyuttal az énekkarban a tenor primet kell vinnie, őt sem tartjuk alkalmasnak Vogel helyére. Talán újabb pályázat többet eredményezne. A tandós döntése pénteken les.

— **A senki fia, a kis siketnéma névtelen, a kit a rendőrség szombaton délelőtt foglyul ejtett, visszakapta aranyzsabadságát.** A rendőrség nem tudott vele mit csinálni s nagy elcséjen egy oldotta ma a kérdést, hogy egy rendőr elvezette a számliyutára, inton szombaton megjönni látták s karjával honelt neki, hogy már most elmeht Isten helyére. A Senki fia pedig vidáman nevetett és rengeteg butynival az oldalán neki indult az országútra. Előbb azonban egyik bugyriából egy szarvból készült krtót vett elő s megpróbálta, belefért, aztán az oldalára akasztotta. Úgy látszik ez a sargéja, vagy a talizmánja.

— **Siheder vírtusa.** A Csákvár községhez tartozó badacsonyi majorban *Leánka* László, pátkai földbírtokos ménessébb nemrég éjjel tíz órákonak a farkát levágta. A káros följelentésre a csákvári csendőrség megindította a nyomozást és csakhamar megállapította, hogy a gaz tetelt *Ladovics* István *Varga* Sándor és *Lébmény* József 16 éves csákvári kocsós botjókör követték el. A gazdákhoz beismerve tettéket, előadták a keletézőköt szant lövéseket. Az esetet följelentették a szekeséshérvári kir. ügyészségnek.

— **Egy- és kétfogatu bérkocskik, ugy helyben, mint a vidékre megrendelhetők.** *Krausz* Veroná bérkocsi vállalkozónál, Néador-utca 11 számú dohányüzéségében, telefon szám: 88. Éjjeli megrendelések. Össz-utca 5 szám, saját házbán.

— **Időseknék Magyar 1902. augusztus 4-én.** *Barnai* Ignác, *Névray* Kirsly: szállodája. *Volf* fakerek. Sz. hely. *Bauer* fóm. *Bécs*, *Kohn* ut. *Bécs*. *Erdőse* János „Fekete-Sas” szállodája. *Neurath* Alfréd utazó *Bécs*. *Friedman* testvérek, *Reich* utazó Budapest.